

GERECHTIGHEID, HET EVANGELIE EN HET LAND ISRAËL

David Devenish

Eén van de meest controversiële onderwerpen van deze tijd, zowel in termen van theologische interpretatie als van geopolitiek gebeuren, betreft het land Israël. Er vindt veel discussie plaats over de vraag of evangelische christenen Joden vanuit de hele wereld (vooral uit de voormalige Sovjet-Unie) moeten helpen om terug te keren naar het land Israël.

De huidige Amerikaanse buitenlandse politiek is, net zoals vroeger in Engeland, sterk beïnvloed door campagnes van evangelische christenen die voorstanders zijn van de terugkeer van de Joden naar het land Israël. In wezen is dit natuurlijk een kwestie van bijbelse interpretatie.

Als leiders moeten wij aan dit onderwerp aandacht besteden en er onderwijs over geven. Waarom? Ten eerste omdat tegenwoordig veel van de populaire christelijke boeken over de 'eindtijd' een aparte mening over dit onderwerp verkondigen. Ten tweede omdat christenen, willen zij gerechtigheid, vrede en verzoening in onze wereld zien, betrokken moeten zijn in het uitwerken van het koninkrijk door middel van gebed, prediking van het evangelie en sociale actie. Om die reden kunnen wij het Midden-Oosten niet negeren.

Dus: hebben de Joden het recht om op grond van bijbelse beloften het land Israël te bezitten, zelfs volgens velen nog verder dan de grenzen van het huidige, politieke Israël?

Omdat dit onderwerp zo op de gemoederen werkt, is het belangrijk om meteen in het begin een aantal punten duidelijk te stellen:

- Ten eerste houden wij van het Joodse volk en is het daarom ons verlangen dat zij ontvangen wat voor hen hun grootst mogelijke zegen is, namelijk het evangelie van Jezus de Messias. Ook willen we graag dat zij vergeving en vrijheid vinden door zijn kruis.
- Ten tweede geloven wij, zoals John Hosier ook in zijn artikel zegt, dat onder het Joodse volk velen zich massaal tot Christus zullen bekeren, als velen opnieuw worden geënt op de 'olijfboom' van het volk van God (Rom. 11:24).
- Ten derde erkennen wij dat in de geschiedenis van de kerk van tijd tot tijd antisemitisme heeft bestaan, en wel in gruwelijke mate, en dat het Joodse volk slecht behandeld is. Dit wijzen wij af.
- Ten vierde geven wij, vanwege de afgrijselijke geschiedenis van de Holocaust in Nazi-Duitsland, steun aan en sympathiseren wij met de behoefte van het Joodse volk om op een plaats te zijn waar zij veilig kunnen wonen en vrij van niet uitgelokte aanvallen. Dit is een uitdrukking van de gerechtigheid en de barmhartigheid van God.

We moeten ook duidelijk maken hoe we relevante Schriftgedeelten kunnen toepassen door een bijbelse hermeneutiek te introduceren:

- Oudtestamentische Schriftgedeelten moeten wat hun huidige toepassing betreft, worden begrepen in het licht van duidelijke nieuwtestamentische openbaring.
- Er is een voortgaande openbaring door de hele Bijbel heen, die duidelijk maakt hoe Gods plannen en doeleinden zich ontfouwen.

HET LAND IN HET NIEUWE TESTAMENT

Met deze hermeneutische gegevens in gedachten kunnen we ons afvragen wat het Nieuwe Testament ons leert over het land Israël. Het antwoord is: absoluut niets. Je vindt geen verwijzingen naar het belang van het land of van Jeruzalem als een 'heilige stad'. Sommigen beweren dat dit simpelweg een argument is berustend op stilzwijgen en dat er voldoende beloften zijn in het Oude Testament om te stellen dat het land aan het Joodse volk toebehoort, zonder nieuwtestamentische bevestiging nodig te hebben. Er wordt echter niet alleen in alle talen over het land gezwegen, maar de hele strekking van de nieuwtestamentische boodschap en van de openbaring van Gods reddende plan onder zijn volk wijst in een andere richting.

Voor een Samaritaan, door de Joden veracht, maakt Jezus speciale plaatsen van aanbidding (inclusief Jeruzalem) een overbodig concept (Joh. 4:21). Toen Jezus zich verwonderde over het geloof van een heidense centurio, betrok hij het binnenbrengen van heidense volkeren vanuit de hele wereld op de oudtestamentische beloften dat Gods volk uit het oosten en uit het westen in de beloofde zegeningen zou delen, samen met Abraham, Isaak en Jakob (Matt. 8:11).

De belofte van het herstel van Davids tabernakel wordt door Jakobus, de leider van de kerk in Jeruzalem, betrokken op het ontvangen van het evangelie door de heidenen. Dit bevestigde dat zij volledig deel uitmaakten van het volk van God, zonder aan de uiterlijke eisen van de wet te hoeven voldoen (Hand. 15:15-19). De beloofde toekomstige zegen van vruchtbaarheid voor een Israël dat uit ballingschap terugkomt, wordt door Paulus betrokken op het nieuwe volk van God, zowel Jood als heiden die de Messias en de beloften van geloof ontvangen (Gal. 4:27).

De oudtestamentische vorm van aanbidding, inclusief het hele offersysteem in de tempel, is slechts een schaduw en wordt dus achterhaald verklaard. In dezelfde brief, die geschreven werd aan Joodse christenen in de verstrooiing, verklaarde de schrijver triomfantelijk: 'U staat voor de Sionsberg (gij zijt genaderd tot - NBG), voor de stad van de levende God, het hemelse Jeruzalem' (Hebr. 12:22), zonder ook maar enige aanwijzing dat hun ook een aards Sion te wachten stond. Wat betreft de specifieke beloften voor het land zelf zien we dat ze in het Nieuwe Testament worden uitgebreid tot de hele wereld! Abraham wordt beschreven als erfgenaam, niet van een klein strookje land, maar van de wereld (Rom. 4:13)! De zachtmoedigen zullen de aarde beërven (Matt. 5:5 NBG).

Je ziet hier de luister van het mysterie van Gods wegen openbaar worden in het Nieuwe Testament. God had Abraham en zijn afstammelingen, het volk van Israël, uitverkoren om Gods speciale volk te zijn, als degenen die zijn zegen naar alle landen van de wereld zouden brengen. Israël was er niet in geslaagd deze zegen over te dragen. (Eén profeet vluchtte zelfs, hij walgde van het vooruitzicht dat Nineve zich zou bekeren en gezegend zou worden.) Maar oudtestamentische profetie keek vooruit naar de komst van een Messias die alle beloften aan Israël zou vervullen.

De Messias zelf en zijn vreselijke dood aan een kruis werden de middelen waardoor 'alle mensen' (gesproken in de context van Grieken die Jezus zochten) naar hem toegetrokken zouden worden. De waarachtigheid van deze Messias bleek in eerste instantie uit zijn opstanding uit de dood, maar ook uit de vroege vervulling van zijn profetie dat de tempel verwoest zou worden.

Het mysterie van Gods wegen, zoals dat was geopenbaard aan de apostelen en de profeten, en door Paulus werd benadrukt in zijn brieven aan de Romeinen, de Galaten en in het bijzonder aan de Efeziërs, was dat nu het geloof in deze Messias de enige basis vormde voor redding en deelgenootschap aan het volk van God. Het resultaat was nu 'één nieuwe mens in Christus', bestaande uit zowel Joden als heidenen, uiteindelijk afkomstig uit alle landen van de wereld, ingelijfd in het volk van God en samen erfgenaam van alle beloften aan Israël. Net als Isaak zijn wij allemaal kinderen van de belofte (Gal. 4:28). De heidenen die geloven zijn erfgenaam met het gelovende deel van Israël (bijv. Rom. 2:28-29, 3:30) en ontvangen zo de belofte door Christus.

Zoals N.T. Wright het stelt: 'Het land functioneerde niet langer als sleutelsymbool van de geografische identiteit van het volk van God, en wel om duidelijke redenen: als de nieuwe gemeenschap evenzeer uit Joden, Grieken als buitenlanders bestond, hoefde één stuk grondgebied niet belangrijker te zijn dan een ander. Nergens in deze vroege periode merken we dat christenen een verlangen uitspreken naar het vaststellen of verdedigen van een 'heilig land'. Jezus en de kerk samen vormen nu de nieuwe tempel; ik stel voor dat de wereld dan nu het nieuwe land is.' (NT Wright, *The New Testament and the people of God*, SPCK, 1992).

ZEGEN VOOR DE HELE WERELD

Dit devalueert de Joden niet, het betekent eerder dat wij als gelovige heidenen zijn opgenomen in dezelfde beloften als gelovige Joden, maar dan uitgebreider, zodat bijvoorbeeld de tempel de woonplaats wordt van God door zijn Geest, overal waar christenen samenkomen. Evenzo wordt de belofte van het land niet tenietgedaan, maar uitgebreid tot een zegen voor de hele wereld. Dit zal dan uiteindelijk, na Jezus' wederkomst, niet slechts resulteren in de erfenis van een klein land, maar van een vernieuwde aarde waarnaar de hele schepping uitziert.

Maar hoe zit het dan met de belofte van Genesis 17:8, waar staat: 'Heel Kanaän (...) zal ik jou en je nakomelingen voor altijd in bezit geven? Opnieuw moeten we dit Schriftgedeelte in zijn context lezen.

In hetzelfde hoofdstuk wordt niet alleen de belofte van het land beschreven als 'eeuwigdurend', maar ook het verbond van de besnijdenis (vers 13) en de beloften aan Isaak (vers 19). In het Nieuwe Testament is besnijdenis niet langer nodig om het volk van God te identificeren, omdat dit wordt bepaald door hoe wij in geloof op Christus reageren. Besnijdenis van het vlees heeft nu geen betekenis meer; het gaat om de besnijdenis van het hart door de Geest (Rom. 2:29). Het mindere wordt opgenomen in het meerdere, het 'type' in het 'anti-type', de 'schaduw' in de 'volheid'. Evenzo wordt de belofte aan Isaak door Paulus beschreven als van toepassing op zowel heidenen als op Joden die in Christus geloven, en dus zijn beide kinderen van de belofte. Het ongelovige Jeruzalem wordt in ditzelfde gedeelte beschreven als Hagar met haar kinderen (Gal. 4:25). De beloften blijven, maar hun vervulling is voor hen die de belofte van de Messias ontvangen. Om die reden is het absoluut niet vreemd dat in het Nieuwe Testament het land nu wordt opgenomen in de grotere belofte van een zegen voor de hele aarde.

Bovendien was de belofte van het land, zelfs in oudtestamentische begrippen, niet onvoorwaardelijk. De hoofdstukken 4 en 28 in Deuteronomium maken duidelijk dat als het Joodse volk zou rebelleren tegen de Heer en zich in afgoderij zou begeven, zij verbannen zou worden uit het land. Er was in Deuteronomium een belofte van terugkeer naar het land, maar die zou volgen op een terugkeer naar de Heer. Vanuit het Nieuwe Testament is het duidelijk dat een terugkeer naar de Heer een aanvaarden van Jezus als Messias en Koning impliceert.

John Stott maakt in het kader hiervan de volgende opmerkingen:

- De oudtestamentische beloften over de terugkeer van de Joden naar het land gaan vergezeld van beloften van de terugkeer van de Joden naar de Heer. Het is moeilijk om te zien hoe de seculiere, ongelovige staat Israël mogelijkerwijs een vervulling kan zijn van die profetieën.
- De oudtestamentische beloften over het land worden nergens in het Nieuwe Testament herhaald. De profetie van Romeinen 11 is een profetie dat vele, vele Joden zich tot Christus zullen bekeren, maar het land wordt niet genoemd, noch Israël als politieke entiteit.
- De oudtestamentische beloften worden volgens de apostelen vervuld in Christus en in de internationale gemeenschap van Christus. De nieuwtestamentische schrijvers betrekken de beloften van Abrahams zaad op Jezus Christus. En zij betrekken de belofte van het land en al het land dat wordt geërfd - het land dat overvloedig van melk en honing - op Jezus Christus. In hem wordt onze honger namelijk gestild en onze dorst gelest. Een terugkeer naar Joods nationalisme zou onverenigbaar lijken met dit nieuwtestamentische perspectief van de internationale gemeenschap van Jezus.

Als dit zo duidelijk blijkt uit het Nieuwe Testament, waarom houden zoveel, misschien wel de meeste evangelische christenen, er dan een andere mening op na? Om dit te begrijpen moeten we nog eens terugblikken op de kerkgeschiedenis van de laatste vier eeuwen.

Een aantal Puriteinse predikers geloofde, in hun verlangen naar meer zegen voor de wereld, dat de bekering van Joden tot Christus tot deze grotere zegen zou leiden. Een paar van deze predikers koppelden deze bekering tot Christus aan een herstel van het land voor de 'hergeboorte van de christelijke, Israëliische natie.' Deze zienswijze begon meer bekendheid te krijgen aan het begin van de 19e eeuw door toedoen van bijvoorbeeld de beroemde prediker Charles Simeon. Hij was ervan overtuigd dat de Joden spoedig naar Palestina zouden terugkeren, maar dan wel als christenen.

HET BELANG VAN DE OVERTUIGING DAT JODEN ZICH TOT CHRISTUS MOETEN BEKEREN

Hoewel ik niet overtuigd ben van een voortdurende belofte voor het land, ben ik het wel volkomen eens met de predikers die geloven dat het belangrijk is dat Joden zich tot Christus moeten bekeren. Op hetzelfde tijdstip aan het begin van de 19e eeuw kwam er echter een heel andere, hoewel oppervlakkig gezien identieke, leer opzetten. Deze werd aanvankelijk gepropageerd door Edward Irving en J.N. Darby (de stichter van de exclusieve *Brethren*). Zij leerden op een aantal 'profetische conferenties' die gehouden werden in landhuizen in Engeland, dat de kerk 'in puin' lag, afvallig was geworden of dat spoedig zou worden en dat een andere 'bedeling' zijn intree zou doen. Dat zou ertoe leiden dat de Joden een apart volk zouden gaan vormen in het land. Zij zouden het evangelie van het koninkrijk gaan prediken aan de naties nadat de kerk was opgenomen (niet het 'evangelie van de genade van God' die voor het tijdperk van de kerk geldt).

Dit leidde tot de zienswijze dat de Joden een 'aards volk van God' vormden, los van de kerk, het 'hemels volk van God', en dat zij zouden worden bekeerd bij de wederkomst van Christus. Darby kreeg erg veel invloed in Amerika en in het bijzonder op ene C.I. Scofield. Deze stelde een 'studiebijbel' samen met voetnoten, die de bedelingenleer en de scheiding van Israël en de kerk uitgebreid propageerde. Deze uitgave van de Bijbel werd door een breed publiek gelezen en 'Scofield voetnoten (...) zijn door veel mensen even serieus gememoriseerd als verzen uit de Bijbel' (Cox).

Deze bijzondere kijk op de Bijbel ondermijnde de door anderen gepropageerde noodzaak dat Joden zich tot Christus zouden moeten bekeren om naar het land te kunnen terugkeren. Bovendien beïnvloedde deze zienswijze evangelische politici als Lord Shaftsbury. Ook Arthur Balfour werd grootgebracht in een evangelisch gezin en beïnvloed door de bedelingenleer. Hij was degene die in 1917 de stoot gaf tot de Balfour-declaratie, waarin gepleit werd voor een nationaal tehuis voor het Joodse volk.

Eén van de problemen met de bedelingenleer is dat deze vasthoudt aan een scheiding tussen Israël en de kerk. Later rechtvaardigde dit een tegenwoordig vrij gangbare opvatting dat het juist is om Joden te helpen bij hun terugkeer naar het land zonder de noodzaak om het evangelie met hen te delen.

Een populaire Amerikaanse prediker suggereert dat de sterren aan de hemel en het zand aan de kust twee Israëls vertegenwoordigen, het ene 'fysiek' (zand) en het andere 'geestelijk' (sterren), of, zoals een andere voorstander het verwoordt: 'Israël is een eeuwige natie, erfgenaam van een eeuwig land, waarover David heerst vanaf een eeuwige troon (...) nooit zullen de twee, Israël en de kerk, elkaar ontmoeten.' Een andere medestander van deze zienswijze beweert: 'Wij geloven niet in bekering, wij willen van de Joden geen christenen maken.'

POPULAIR DENKEN OVER BEDELINGEN

Een van de meest invloedrijke vertolkers van deze zienswijze is Hal Lindsay, die het boek 'De planeet die aarde heette' schreef. Dit maakte zowel het gedachtegoed over de bedelingenleer als de zienswijze over Israël populair als een aparte evangelische strijdmacht met '144.000 Joodse Billy Grahams' na de opname van de kerk. Niet alleen zijn sommige voorspellingen uit Lindsay's voorgaande boeken niet uitgekomen, maar vanuit het perspectief van de kwestie van het land komen er ook wel wat serieuze vragen op over dit soort onderwijs:

- Hoewel er een verlangen is om de Joden te helpen terugkeren, is er ook een voorspelling dat dit voor hen zal leiden tot een massaslachting in Armageddon. Lindsay voorspelt een 300 kilometer lang dal, gevuld met bloed en brokstukken als gevolg van oorlogsgeweld. Een andere schrijver verwijst specifiek naar een tweede Holocaust. Dergelijke schrijvers kunnen geen enkel vredesinitiatief tussen Israël en de Palestijnen steunen, omdat dit hun voorspellingen van Armageddon zou ondermijnen. Als christenen zouden wij moeten bidden voor vrede en verzoening ter wille van het evangelie, zodat Joden én Palestijnen tot Christus kunnen komen.
- Een andere hindernis voor het vredesproces is de vooronderstelling dat de volle erfenis van het land veel uitgebreider is dan de huidige, politiek erkende grenzen.
- Er is ook christelijke steun voor een herstelde tempel waar opnieuw zal worden geofferd - vanuit christelijk perspectief in duidelijke tegenspraak met het onderwijs vanuit Hebreeën.

We zouden hier niet veel woorden aan hoeven wijden als dit een kleine minderheid van profetische speculanten zou zijn. Het is echter duidelijk dat de krachtige lobby die deze meningen weergeeft, invloed heeft op de Amerikaanse buitenlandse politiek in het Midden-Oosten, net zoals de vroege bedelingenleer die had op de Engelse politiek van zo'n honderd jaar geleden.

HOE MOETEN WIJ REAGEREN?

- **Bid voor vrede en veiligheid voor zowel Israël als Palestina**, en bid dat een weg gevonden mag worden die tot vrede leidt, zonder dat Israël aanspraak maakt op uitbreiding naar vermeende, bijbelse grenzen.
- **Breng het evangelie en bid voor de redding van het Joodse volk** door Christus en zijn kruis en voor verzoening van Jood en heiden in 'een nieuwe mens in Christus'; wijs daarbij het

idee af dat het evangelie niet aan de Joden gebracht hoeft te worden omdat zij een volk zouden zijn dat losstaat van de kerk.

- **Bevestig dat het juist is voor Israël om in veiligheid te wonen en zichzelf tegen terroristen te verdedigen.** Vergeet bovendien de Palestijnse vluchtelingen niet, van wie een niet onbelangrijke minderheidsgroep christen is, en voor wie erg weinig mensen uit de christelijke wereld opkomen om hun recht te doen of compensatie te bieden voor het feit dat ze uit hun huizen verdreven zijn.

*Oorspronkelijke titel: Justice, the Gospel and the Land of Israel
Newfrontiers magazine . volume 2 . issue 12 . september > december 2005
Vertaling: Toos Kleinhout*